

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 23 Kasım 2011

AB Borç Krizi Küresel Ticareti Tehdit Etmekte

Amerika Birleşik Devletleri'nin 15 trilyon doları bulan ve Amerikan ulusal gelirinin yüzde 120'sine ulaşan borç stokunu çevirebilmek amacıyla oluşturulan 12 üyelik partiler üstü *Süper Komite* herhangi bir somut öneride uzlaşma sağlayamayarak görevi iade etti. Haftaya umutlarla başlayan küresel borsalarda hüsrana ve yıkım egemen...

Hafta başında bir diğer önemli demeç, IMF İcra Direktörü **Christine Lagarde**'den geldi. Bayan Lagarde, "*Avrupa borç krizinin artık tüm küresel ekonomiyi durgunluğa sürükleyecek ve işsizliği arttırarak sosyal gerginliklere yol açacak*" boyuta ulaştığı uyarısını yaptı. Lagarde'ye göre şu anda yaşananlar, "*üç sene önce Lehman Biraderler'in iflasıyla sonuçlanan güvensizlik ve panik ortamını*" andırmaktaydı.

Avrupa ekonomilerinde durgunluğun yaygınlaşması, ihracat gelirlerinin yüzde 20'sini buradan elde etmekte olan Amerikan ekonomisi için önemli bir tehdit olarak göze çarpıyor. Küresel ticaret akımlarında beklenen yavaşlamanın Japonya, Kore ve Singapur gibi Uzak Asya'nın "*ihracat kaplanlarını*" şimdiden etkilemiş durumda olduğu görülmekte. Ekim ayına ait dış ticaret verileri Japonya'nın ihracat gelirlerinin önceki yıla görece yüzde 3.7 azaldığını; ve bunun sonucunda da Japon dış ticaret açığının 273 milyar Yen'e (yaklaşık 3.5 milyar dolara) ulaştığını gösteriyor. Bu gelişmenin "*piyasaların Japon ekonomisi için öngörülen 800 milyon dolarlık dış ticaret fazlası beklentilerini*" doğrulamadığını, finans sektörü çalışanlarından öğreniyoruz...

Bütün bu veriler Japonya'nın zaten uzun süredir durgunluğa sürüklenmiş olan ekonomisinde umutla beklenen ihracat ivmesinin artık 2012 sonrasına taşındığını belgeliyor. Kuşkusuz, söz konusu olumsuz beklentiler sadece Amerika ve Japonya ekonomilerine özgü değil. İhracat gelirlerinin yarısına yakını Avrupa piyasalarından elde eden Türkiye için de benzer tehditlerin söz konusu olduğu çok açık bir gerçek. Diğer yandan döviz kurlarındaki yukarı doğru hareketlenme sonucunda ithalat maliyetleri giderek tırmanmakta olan ulusal sanayinin uluslararası piyasalarda rekabet gücü giderek zayıflıyor.

Nitekim Türkiye'nin geçtiğimiz hafta yayımlanan dış ticaret verileri, dış açığın (cari işlemler açığının) yıl başından bu yana geçen dokuz ayda 60.7 milyara çıktığını ve söz konusu rakamın geçen yılın eş dönemine görece yüzde 101 artış ifade ettiğini belgeliyor. Cari işlemler açığının on iki aylık birikimli düzeyinin 77.7 milyara tırmanarak Türkiye ekonomisi için çok ciddi bir kırılganlık ve istikrarsızlık unsuru olduğunu; bunun da ötesinde, böylesi bir dış açığın Türkiye'de sürmekte olan işsizlik sorununun ana yapısal nedenini oluşturduğunu ve ulusal sanayinin ve enerji

üretimini ithalata bağımlı yapısı değiştirilmedikçe bu sorunun üstesinden gelinemeyeceği gerçeğini bu satırlarda artık tekrarlamaya gerek duymuyoruz.

Avrupa'nın borç krizini aşabilmek için kısa dönemde önerilen çareler, merkez bankalarının "batık" hükümetlerin ve bankaların borç kağıtlarını satın alarak piyasalara yeniden nakit para sürebilmesine dayanıyor. Ancak, bu adımın finansal varlıkların yeniden değerlendirilebilmesi için yeni "kaldıraçlar" arayışı içinde olan küresel finansal yatırımcıların spekülative kazançlarını körüklemekten öteye geçmeyeceği, 2008 sonrası deneyimlerden biliniyor.

Kapitalizmin küresel krizini aşmak için finansal spekülative karlarının ötesinde reel sektörlerde **Şumpetergil** bir "yaratıcı yıkım" gerekiyor. Ama nasıl?